

Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliitot**KANSALLISEN LAAJAKAISTAHOJELMAN JA EU:N TULEVIEN TUKIOHJELMIEN YHTEENSOVITUS****Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kannanotto eri ohjelmien valmisteluun ja niiden yhteensovitukseen**

Käynnissä olevalla valtakunnallisella laajakaistatukiohjelmalla on myönnetty julkista tukea huippunopeiden 100 Mbps laajakaistayhteyksien eli valokuituyhteyksien rakentamiseen. Tukiohjelmaan liittyviä hakemuksia on voinut jättää vuoden 2018 loppuun asti. Hallitusohjelman mukaan laajakaistan tukiohjelmaa jatketaan. Se tullaan suuntaamaan alueille, joille ei ole tulossa kaupallista laajakaistaa ennen vuotta 2025.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat tuovat esille:

- 1) **Alueet tulee ottaa vahvasti mukaan tulevan ohjelman valmisteluun.** Laajakaistatukilaissa on maakuntien liitoille määrätty tehtäväksi julkisen tuen saajan valinta ja tukikelpoisia laajakaistahankkeita koskeva maakunnallisen hankeohjelman laatiminen yhteistyössä kuntien viranomaisten kanssa. Jatkossa hankkeiden kilpailutus, valinta, tukipäätökset ja maksatukset ohjeistuksineen voivat olla ohjelmassa määriteltyjen kriteerien mukaisesti valtion hoitamia. Hankkeiden mahdollisimman laajalle toteutumiseksi edellytyksenä oleva alueiden aktivointi olisi puolestaan maakuntien tehtävä.
- 2) **Itä- ja Pohjois-Suomen alueella tulee olla käytettävissä kaikki rahoitusmuodot** (kansallinen, Manner-Suomen maaseutuohjelman tuet ja rakennerahaston EAKR-tuki). Kansallinen tuki tulee olla kaikkien alueiden käytettävissä. Päävastuun tulisi olla kansallisessa rahoituksessa. EAKR on täydentävä rahoitusväline kansalliselle rahoitukselle ja sillä toteutetaan laajakaistahankintoihin liittyviä erityistoimenpiteitä harvaan-asutulla alueella. Lisäksi maaseutu- ja EAKR-rahoitukseen liittyy rajoituksia hakijatahojen suhteen. Esimerkiksi maaseuturahastossa tuki on rajattu enintään pk-yritys kokoluokkaa oleville yrityksille. Aiemmin myös suuremmat teleyritykset hakivat ja saivat laajakaistatukilain mukaista tukea, mutta niille maaseuturahastosta ei tukea voitane myöntää jatkossakaan.
- 3) **Tulevassa laajakaistatukiohjelmassa tulee tuen tulla kokonaan valtiolta.** Aiemmin kunnat oli määritelty kolmeen eri maksuluokkaan ja valtion tuen saamisen edellytyksenä oli kunnan osallistuminen rahoitukseen. Kaikki kunnat eivät taloudellisen tilanteensa vuoksi tai muun syyn vuoksi voineet osallistua rahoitukseen ja silloin myös valtion tukea ei voinut saada. Näin kuntalaiset joutuivat eriarvoiseen asemaan, mikä näkyy hyvin kiinteän nopean laajakaista saatavuudessa. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa Rääkkylässä saatavuus on 100 % ja naapurikunnassa Tohmajärvellä saatavuus on 0 %. Kyseiset kunnat ovat suunnilleen samalla etäisyydellä maakuntakeskuksesta, lisäksi Tohmajärvellä on noin kaksinkertainen asukasmäärä Rääkkylään nähden. Myös muissa maakunnissa on vastaavan laisia eroja kuntien kesken. Huomattakoon, että valtio saa jo rakentamisaikaisina verotuloina myöntämänsä tuen takaisin suurelta osin ja jatkossa alv-verotuksen kautta jatkuvana tulona.
- 4) **Kansallisen laajakaistaohjelman tuen piiriin tulee hyväksyä kaikki liittymät/käyttäjät, erottelematta onko kyse vakinaisesta vai vapaa-ajan asunnosta.** Etätyö lisääntyy yhä suuremmassa määrin ja ihmiset asuvat käytännössä kahdessa asunnossa, usein myös kahdella paikkakunnalla. Monipaikkaisuus on jo tätä päivää! Verkkoon liittyvien ja sähköisten palvelujen käyttäjiä tulee saada tehokkaan verkon hyödyntäjiksi mahdollisimman paljon, jotta hanke olisi kannattava valtioneuvoston rakennettavaksi.

Aiemmin laajakaistatukilaissa tuen ulkopuolelle jääviksi alueiksi oli rajattu alueita, joiden katsottiin rakentuvan markkinaehtoisesti. Samoin verkon viimeinen kaksi (2) kilometriä olivat aluksi tukikelvotonta rakentamista. Näistä syistä useita alueita jäi rakentamatta. Osassa hankkeista ns. markkinaehtoiset alueet oli rajattu ulkopuolelle ja osassa kuitenkin sisältyivät hankealueeseen. Sekavaa käytäntöä lisäsi myös muiden mahdollisten tukien (kyläverkkotuki) huomioiminen ja niiden vaikutukset laajakaistatukilain mukaiseen tuki-intensiteettiin, joka muodostui erilaiseksi eri aikana aloitetuille hankkeille. Jatkossa laajakaistatukea tulee pystyä käyttämään myös vanhojen hankkeiden täydennysrakentamiseen.

Kokkolassa xx.4.2020

Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen puolesta

Jyrki Kaiponen

vt. maakuntajohtaja, Keski-Pohjanmaan maakuntaliitto

Lisätietoja antavat:

Esa Huurreoksa, Pohjois-Karjalan liitto, p. 050 382 4980, Ritva Kauhanen, Lapin liitto, p. 0400 377 062 sekä
Paula Karppinen, Kainuun liitto, p. 044 710 0867